

116375 - شىئەلەرنىڭ ساھابىلار پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ جىنازە مۇراسىمىغا قاتناشمىغان دېگەن دەۋاسى توغرىسىدا

سوئال

شىئەلەر ساھابە كىراملار رەسۇلۇللاھ سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمنىڭ جىنازە مۇراسىمىغا ھازىر بولمىغان دەپ دەۋا قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ بۇ سۆزلىرى توغرىمۇ؟. ئۇ چاغدا ئۇلار قەيەردە بولغان؟، ئۇلارنىڭ بۇ دەۋاسىنى كۈچلاندۈرىدىغان بىرەر دەلىل-ئىسپات بارمۇ؟، بۇ توغرىدا چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمىز.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق

گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

ئىنسان

تەبىئىتىدىكى ئەڭ قەبىھ ۋە

پەسكەش خىسلەت يالغانچىلىقتۇر. بۇ

ھەقتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام

يالغانچىلىق خەتىرى توغرىسىدا مۇنداق دېگەن:

«يالغانچىلىقتىن ساقلىنىڭلار، يالغانچىلىق پىسقىق-پۇجۇرغا

باشلايدۇ، پىسقىق-پۇجۇر دوزاخقا باشلايدۇ، دائىم يالغان

سۆزلەيدىغان ۋە يالغاننى تاللايدىغان كىشى ئاخىرىدا

ئاللاھ تائالانىڭ ھوزۇرىدا يالغانچى دەپ يېزىلىدۇ.»

[بۇخارى رىۋايىتى 6134-ھەدىس. مۇسلىم

رىۋايىتى 2607-ھەدىس].

مۇھەممەد

ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتىگە نىسبەت

بېرىلىدىغان گورۇھلار ئارىسىدا شىئەرلەردىنمۇ

بەكراق يالغانچى بىر گورۇھ يوق. ئۇلارنىڭ يالغانچىلىقى

بۇرۇندىن ھەممىگە مەلۇملۇق.

ئۇلارنىڭ يالغانچىلىقلىرىنى ئىسلام ئۆلىمالىرى
كۆپلىگەن ئەسەرلەردە پاش قىلغان
ۋە ئۇلار تاكى ھازىرغىچە بۇ ناچار ئەخلاق
بىلەن سۈپەتلىنىپ كەلمەكتە.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى
تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق
دەيدۇ: "ھەدىسلەرنى نەقل قىلىش،
رىۋايەت قىلىش ۋە ئىسنادىنى بايان قىلىشتا
شىئە-راپىزىلار ئەڭ بەك يالغانچى كىشىلەردۇر.
يالغانچىلىق ئۇلارنىڭ ئارىسىدا بۇرۇنلا
ئومۇملاشقان، شۇنىڭ ئۈچۈن ئىسلام ئالىملىرى
ئۇلارنىڭ يالغانى كۆپ سۆزلەشتىن ئىبارەت ئالاھىدىلىكلىرىنى
ئىنتايىن ياخشى بىلىدۇ".

بىر كىشى ئىمام مالىك
رەھىمەھۇللاھدىن: شىئە-راپىزىلار توغرىسىدا سورىغاندا،
ئىمام مالىك: ئۇلار توغرىسىدا سۆزلىمىگەن، ئۇلاردىن ھەدىس
رىۋايەت قىلمىغىن ئۇلار يالغانچى كىشىلەردۇر، دېگەن.

ئىمام شافىئى رەھىمەھۇللاھ:
مەن شىئە-راپىزىلاردىنمۇ بەكرەك يالغان
گۇۋاھلىق بېرىدىغان بىرنى كۆرمىدىم دەيدۇ.

يەزىد ئىبنى ھارۇن
رەھىمەھۇللاھ: ھەر قانداق بىدئەتچى كىشىدىن
(ئۆزىنىڭ بىدئەت قارىشىغا دەۋەت قىلمىسلا)
ئۇنىڭ رىۋايەت قىلغان ھەدىسى قوبۇل قىلىندۇ،
ئەمما شىئە-راپىزىنىڭ رىۋايەت قىلغان ھەدىسى
قوبۇل قىلىنمايدۇ، چۈنكى ئۇلار ئاجايىپ
يالغانچىدۇر، دەيدۇ.

قازى شەرىك مۇنداق

دەيدۇ: سەن راپىزىدىن باشقا ھەر قانداق تائىپىدىن ئىلىم ئالساڭ بولىدۇ، ئەمما راپىزىلار ئۆزلىرى يالغاندىن ھەدىسلەرنى توقۇپ، ئۇنى دىنى ھۆكۈم دەپ داۋراڭ سالىدۇ.

شەرىك قازى: ئۇ شەرىك

ئىبنى ئابدۇللاھ قازى يەنى كۇپە شەھرىنىڭ قازىسى بولۇپ، سۇپپان ئەسسەۋرى ۋە ئەبۇ ھەنفە رەھىمەھۇللاھلارنىڭ تەڭ تۈشلىرىدىن بولۇپ، ئۇ كىشى، ئۆز ئاغزى بىلەن: مەن شىئە دەپ، شىئەلەرنىڭ ئارىسىدىكى يالغانچىلىققا گۇۋاھلىق بېرىدۇ. بۇ ئەسەر ئىشەنچلىك بولۇپ، بۇنى ئەبۇ ئابدۇللاھ ئىبنى بەتتە ۋە باشقا ئالىملارمۇ: “ئىنا بە تۇل كۇبرا” دېگەن ئەسەردە نەقىل قىلغان. تۈگىدى. “منھاج سۈننەتتۇل نەبەۋىيە” [27-26-1-بەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام

ھىجرىيەنىڭ 11-يىلى رەبىئۇل

ئەۋۋەل ئېيىنىڭ 12-كۈنى

دۈشەنبە كۈنلۈكتە ۋاپات بولغان.

مەدىنە ئەھلىنىڭ ھەممىسى جىنازە نامىزى

ئوقۇپ بولغاندىن كىيىن چارشەنبە كۈنى دەپنە

قىلىنغان. بۇ توغرىدا ئەبۇ بەكرى سىددىق

رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ:

«بىر جامائەت كىرىدۇ، تەكبىر ئېيتىپ ناماز ئوقۇپ،

دۇئا قىلىپ چىقىپ كېتىدۇ، ئاندىن يەنە بىر

جامائەت كىرىدۇ، ئۇلارمۇ تەكبىر ئېيتىپ ناماز

**ئوقۇپ، دۇئا قىلىپ چىقىپ كېتىدۇ، ئاندىن يەنە
بىر جامائەت كىرىدۇ، ھەتتا ئىنسانلارنىڭ ھەممىسى
كىرىپ ناماز ئوقۇدى.»** [تىرمىزى رىۋايىتى. "شەمائىل

مۇھەممەدىيە" ناملىق ئەسەر
338-بەت. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ
بۇ ئەسەرنى سەھىھ دېگەن].

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام
ۋاپات بولغاندا مەدىنىدە بار بولغان بارلىق ساھابىلار
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ جىنازە
نامىزىغا قاتناشقانلىقى ئوچۇق-ئاشكارا ئىش بولۇپ، بۇنىڭدا
ھېچكىم باشقىچە بىر گۇماندا بولمايدۇ، ھەمدە
بۇنىڭغا دەلىل تەلەپ قىلىشنىڭمۇ ھاجىتى
يوق. ھەقىقەتەن پەيغەمبەر
ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ ئاتا-ئانىلىرى،
بالا-چاقىلىرى ۋە ئۆز نەپسىدىنمۇ
بەكرەك ياخشى كۆرەلگۈچى ئىدى. بۇ توغرىدا
ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەدىس
بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: **«ساھابىلارغا**

**پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىنمۇ
سۆيۈملۈكرەك بىر كىشى يوق ئىدى.»** [تىرمىزى رىۋايىتى
2754-ھەدىس. بۇ ئەسەرنى شەيخ ئەلبانى
رەھىمەھۇللاھ تىرمىزىنىڭ سەھىھ
ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

ئەمما پۈتۈن
ۋۇجۇدى ئىسلام ۋە ئىسلام ئەھلى
ئۈچۈن ئۆچ-ئاداۋەتكە توشۇپ
كەتكەن پەسكەش كىشىلەر تۈرلۈك
يالغان-توقۇلما ئويدۇرمىلار بىلەن، ئاللاھ تائالانىڭ
پەيغەمبەرلىرىدىن قالسىلا ئىنسانلارنىڭ ئەڭ

ياخشىسى بولغان، شۇنداقلا
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇلارنىڭ
ياخشىلىقىغا گۇۋاھلىق بەرگەن كىشىلەرگە
تۆھمەت قىلىدۇ. ساھابىلار توغرىسىدا
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق
دېگەن: «ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى ماڭا
زامانداش ياشىغانلار، ئاندىن ئۇلاردىن كىيىن كەلگەنلەر
ئاندىن ئۇلاردىن كىيىن كەلگەنلەر.» [بۇخارى
رىۋايىتى 2652-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 2532-ھەدىس].

ساھابىلارغا تەنە قىلغان،
سۆككەن ۋە ھاقارەت قىلغان كىشىلەر
ھەقىقەتتە
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا تەنە قىلغان
ۋە ھاقارەت قىلغان بولىدۇ، چۈنكى ساھابىلار بولسا
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ھەمراھلىرى
ۋە ئوقۇغۇچىلىرى، ياردەمچىلىرى ۋە
ئۇنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان كىشىلىرىدۇر.

ساھابىلارنىڭ
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ جىنازا نامىزى
ۋە دەپنە مۇراسىمىغا ھازىر بولغانلىقى
يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك ئوچۇق ئىش بولۇپ،
بۇنىڭغا ھېچ دەلىل كېرەك بولمايدۇ. خۇددى
بىر شائىر ئېيتقاندەك: “كۈندۈزنىڭ بولشى
دەلىلگە ئېھتىياجلىق بولسا ئەقىل دەپنە
نەرسە توغرا بولمايدۇ.”

ئەنەس ئىبنى مالىك
رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەدىس بايان قىلىپ
مۇنداق دەيدۇ:

«پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مەدىنىگە
كىرگەن كۈنىدە مەدىنىدىكى بارلىق نەرسىلەر
يورۇپ كەتكەن ئىدى،

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ۋاپات بولغان
كۈنىدە بولسا، مەدىنىدىكى بارلىق نەرسىلەر
قاراڭغۇ-زۇلمەتكە تولدى. بىز
پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئىشلىرىدىن قول
ئۈزۈش ھەتتا

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى دەپنى
قىلىۋاتقان بولساقمۇ بۇ ئىشنى بىزنىڭ قەلبىمىز
ئىنكار قىلىۋاتاتتى.» [تىرمىزى رىۋايىتى 3618-ھەدىس. ئىمام ئىبنى
كەسىر رەھىمەھۇللاھ بۇ ئەسەرنى
سەھىھ دەپ "ئەلبىدايە ۋەننەھايە"
ناملىق ئەسىرى 5-توم 239-بەتتە كەلتۈرگەن].

ساھابىلار

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ دەپنە
مۇراسىمىدىن قايتىپ كەلگەندە، پاتىمە
رەزىيەللاھۇ ئەنھا مۇنداق دەيدۇ: «ئى

ئەنەس! پەيغەمبەر

ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇبارەك جىسمىغا توپا چىچىپ

كۆڭلۈڭلار ئارام تاپتىمۇ؟»

[بۇخارى رىۋايىتى 4462-ھەدىس].

مۇشۇنداق دەلىل-ئىسپاتلار

تۇرسىمۇ ئاشۇ بۆھتانچىلار بۇ

تۆھمەتلەرنى قەيەردىن پەيدا قىلىدۇ؟!.

لېكىن ئاشۇ

تۆھمەتخورلارنىڭ دىندا مەلۇملۇق بولغان

زۆرۈر ئىشلارنى ئىنكار قىلغانلىقى ھەيران قالدۇرۇش

ئەمەس. ئۇلار ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن
ساقلانغان-مۇھاپىزەت قىلىنغان قۇرئان كەرىمنى
ئىنكار قىلدى، قۇرئاننى ئۆزگەرتتى، ئۇنىڭدىكى
بەزى سۈرەلەر ساھابىلار تەرىپىدىن قىسقارتىلدى دەپ
گۇمان قىلدى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يۈز
ئابروۋىغا تەنە قىلدى،

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىنىڭ
پەزىلىتى-ئارتۇقچىلىقىنى ئاللاھ تائالا قۇرئان
كەرىمدە مەڭگۈلۈك زىكىر قىلغان.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن بۇ توغرىدا

مۇتەۋاتىر شەكىلدە نۇرغۇن سەھىھ

ھەدىسلەر بايان قىلىنغان ۋە پۈتۈن

ئۈممەت ئۇلارنىڭ پەزىلەتلىك كىشىلەر

ئىكەنلىكىگە بىرلىككە كەلگەن تۇرۇقلۇق،

ئۇلار ساھابىلارنى ئەڭ ناچار سۆزلەر بىلەن

ھاقارەت قىلدى. شۇنداق بولغاچقا ئۇلارنىڭ ساھابىلار

توغرىسىدا بۇنداق بۆھتانلارنى تارقىتىشىمۇ ھەيران

قالارلىق ئىش ئەمەس. ئاللاھ تائالا ساھابىلارنىڭ ئىززەت

ئابروۋىنى ھىمايە قىلغۇچىدۇر. زالىملار

ئۆزلىرىنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى

پات-يېقىندا بىلىدۇ.

ئاللاھ تائالادىن ئۆز دىنىغا

ياردەم بېرىشىنى، ئۆزىنىڭ سۆزىنى ئۈستۈن

قىلىشىنى باتىل ۋە ئۇلارنىڭ

ئەگەشكۈچىلىرىنى خار قىلىشىنى سورايمىز.

پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد

سەللەللاھۇ ئەلەيھى

ۋەسەللەمگە، ئۇنىڭ پاك ئائىلە

تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابە كىراملارغا
رەھمەت-مەغپىرەت قىلىشنى سورايمىز.

ھەممىدىن
توغرىنىبىلگۈچى
ئاللاھ تائالادۇر.